

Ratkaisu-tori kansalaiskeskustelujen vaikutukset vuoden 2024 tilinpäätökseen Merikarvian kunnassa

Laatija: Sari Hatanpää 21.3.2025

RatkaisuTori-kansalaiskeskustelut on osa Merikarvian kunnan pyrkimystä kehittää kuntalaisdemokratiaa ja mahdollistaa kaikille avoin keskustelu kunnan päätöksenteosta – teemana erityisesti kunnan talouden suunnittelu. Toiminnan tavoitteena on tuottaa konkreettisia ehdotuksia talousarviosuunnitteluun, parantaa kunnan päätöksenteon avoimuutta sekä syntyneiden päätösten laajaa hyväksyntää kuntayhteisössä.

Projekti käynnistyi vuonna 2023 Sitran rahoittamana kokeiluna ja on vuoden 2024 aikana laajennettu useampaan kaupunkiin Suomessa. Vuonna 2023 Merikarvialla mukana oli 14 osallistujaa. He saivat kattavan tietopaketin kunnan taloudesta, jonka pohjalta he kehittivät ehdotuksia ryhmässä keskustellen. Luotiin myös lista tärkeistä avainkäsitteistä, jotka tukevat kunnan taloussuunnittelun ymmärtämistä ja siten mahdollistavat kommentoinnin. Keskustelijat ja kuntalaiset äänestivät ehdotuksista. Keskustelun edistämisessä on käytetty erilaisia visualisointeja ja digitaalisia työkaluja, kuten verkkopelejä ja kyselyjä sekä äänestyksiä. Prosessissa muotoutui toimintamalli jolla vastaava kansalaiskeskustelu on toteutettavissa 10 000 euron budjetilla missä tahansa Suomen kunnassa.

Vuonna 2025 toiminta käynnistyy Merikarvialla jo kolmatta kertaa. Tänä vuonna saatetaan kokeilla osallistuvan budjetoinnin mallia osana prosessia ja tavoitteena on keskustella myös uusien tulovirtojen rakentamisesta ja kommentoida kuntastrategiaa, joka rakennetaan uudelleen tulevaa valtuustokautta varten.

RatkaisuTori-kansalaiskeskustelun vaikutukset I

Talousarvio- ja tilinpäätösprosessit ovat aikaistuneet ja selkiytyneet. Talousarvio- ja tilinpäätösprosessien runko on kuvattu – syntyi pohja laatujärjestelmän rakentamiselle. Samalla yleinen tietoisuus kuntahallinnosta haasteineen on lisääntynyt ja tehdyille hallinnollisille päätöksille on saatu laajempi kannatus. Lisäksi toimialajohto on nyt tottuneempi perustelemaan ehdottamia ratkaisuja ja rakentava keskustelu eri vaihtoehtoista on lisääntynyt. Budjettikuri on aikaisempaa parempi ja kun toimenpiteet viedään projekteiksi toimialoille ja kirjataan niiden etenemisen seuranta, niiden toteutuminen on erittäin todennäköistä eivätkä suunnitelmat jää ”pöytälaatikkoon”. Huomattiin myös, että digialustoilla ei oikeastaan ole iso rooli tässä – johtamisella ja sen tavoilla sen sijaan on.

Paneelin tärkeimmiksi valitsemat 10 ratkaisuehdotusta priorisointijärjestyksessä / 2023

	Ratkaisuehdotus	Ratkaistava asia tai tavoite, johon ratkaisuehdotus liittyy	Huomioit
1	Hankintatoimen suunnittelun ja hankintojen toteutuksen kehittäminen yhteistyössä muiden kuntien kanssa	Tavoite: säästöjen tavoittelu suurten hankintojen hyvän suunnittelun kautta	Rantatonttien suunnittelussa on tärkeää huomioida vertailu lähikuntiin (esim. Ahlainen) esimerkiksi sallittujen rakennusneliöiden osalta, jotta varmistetaan kunnan kilpailukyky. Hanke on jo käynnissä. Nykyiset tilat uudistetaan, ei laajennuksia varsinaisesti. • Työpajatoiminnan kehittämisessä on hyvä huomioida tuleva TE-uudistus, joka muuttaa kunnan vastuulla olevia tehtäviä • Kesäruokailukonsepti työpajojen toimintana • Yritykset mukaan työpajatoimintaan, seurakunnan kanssa yhteistyötä on jo • Miten saadaan nuoret sitoutumaan? (keppi/porkkana) • Miten saadaan nuoria houkuttua mukaan?
2	Rantakaavan päivittäminen ajan tasalle niin että se mahdollistaa vakituisen asumisen	Ratkaistava asia: kuntaan tarvitaan lisää asuntoja	
3	Toteutetaan Rysän peruskorjaus	Ratkaistava asia: Rysä on peruskorjauksen tarpeessa	
4	Tarjotaan valinnaisaineita etänä yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa	Tavoite: mahdollistaa lukion säilyminen Merikarvialla	
5	Työpajatoiminnan kehittäminen	Ratkaistava asia: miten vaikuttaa niiden nuorten asemaan, jotka eivät ole työelämässä tai opiskelun piirissä	

1. Hankintatoimen suunnittelun ja hankintojen toteutuksen kehittäminen yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

- Porin hankintapalvelujen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä – esimerkkinä IT-palvelujen kilpailuttaminen EU-hankintana yhteistyössä Siikaisten ja Pomarkun kuntien kanssa.
- Markkinavuoropuheluiden, hankintakalenterin, investointisuunnitelman ja käynnissä olevien kilpailutusten julkaiseminen verkkosivuilla - <https://merikarvia.fi/tyo-ja-yrittaminen/hankintakalenteri/>
- Yrittäjille on koottu myös muuta tietoa verkkosivulle; yhteishankintasopimukset, tutki hankintoja-linkki, Handata-linkki, pienhankinnat Tarjouspalvelu-alustalta, tietoja kynnysarvoista – linkki, linkki Hilmaan – kynnysarvon ylittävät hankinnat, tietoja erilaisista rahoituskanavista jne.
- Viranhaltijapäätökset löytyy kaikki Triplanin alustalta <https://merikarvia.fi/kunta-ja-hallinto/paatoksenteke/kuulutukset-ja-paatoksenteke/>
- Hankintojen suunnitteluun ja kilpailutukseen on resursoitu aikaisempaa enemmän.

2. Kaavoitukseen varattiin kustannuspaikalle 1414 yleis- ja asemakaavat 23 000 euroa.

Paneelin alkuperäinen ehdotus oli 50 000 rantakaavan uudistamiseen. Summaa ei korvamerkitty nimenomaan rantakaavaan, mutta mahdollistaa resurssin kohdentamisen tähän. Rantakaavoitusta ei kuitenkaan käsitelty vuonna 2024 kunnanhallituksessa, mutta sen päivittäminen on valmistelussa.

3. **Liikuntakeskus Rysän peruskorjaukseen varattiin remontin suunnitteluun 30 000 euroa – ja vuodelle 2025 suunnilleen 700 000 – 1 000 000 euroa.**

Remontoinnin tarve määriteltiin ulkopuolisen palveluntuottajan toimesta (Pöyry). Toteutus alkaa 2025. Lisäksi kunnanvaltuusto myönsi lisämäärärahan tekniselle toimelle 20.000 € vapaa-aikakeskus Rysän ilmanvaihtojärjestelmän puhdistukselle. Rysän lähialueelle kunnanvaltuusto osoitti 11 000 € investointimäärärahan aurinkopaneelikentälle sekä aurinkovoimalan etäseuranta-sovelluksen hankkimiseen. Kentän aitaaminen toteutettiin aurinkovoimalalle, joka on ollut toiminnassa jo vuodesta 2023.

4. **Espanjan ja Japanin kieliopintoja tarjottiin koulukeskuksessa valinnaisaineina etänä yhteistyössä Tutorhousen kanssa.**

5. **Hallintopäällikkö antoi tarkastuslautakunnalle 2024 raportin tehdystä työpajatoiminnan kehittämistyöstä vuonna 2023 ja huhtikuuhun 2024 asti. Kehittämistoimet sisälsivät**

- etsivännuorisotyön kehittämistä yhteistyössä työpajatoiminnan kanssa
- kolmenlaisia työhönvalmennuspalveluryhmiä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- henkilökohtaisen palvelun suoraan asiakkaalle sivistysjohtaja Johanna Tupilan alulle laittaman hankkeen kautta
- kuntoutettavien sekä muiden määräaikaisten henkilöiden ohjauskoulutuksen kunnan henkilökunnalle. Koulutus toteutettiin, jotta kunnan työntekijöillä olisi osaamista ottaa vastaan ns. seinättömän työpajan asiakkuudet ja eri hallintokunnissa erilaisissa määräaikaistyösuhteissa olevat.
- Kaikissa määräaikaissa työtehtävissä on tavoitteena toteuttaa ne IPS-toimintamallin kautta, tämä on tieteellisesti todistettu tehokas tapa. Siinä työntekijä saa nimetyltä henkilöltä tavanomaista enemmän tukea aloittaessaan uudessa tehtävässä.
- Monialainen työryhmä kokoontui vuoden 2024 alussa

Huhtikuusta 2024 alkaen vastuu työpajatoiminnan kehittämisestä siirtyi hyvinvointipäällikölle. Vuodenvaihteessa Merikarvian TE-palvelut siirtyi Porin kaupungin koordinoitavaksi.

Paneelin tärkeimmiksi valitsemat 10 ratkaisuehdotusta priorisointijärjestyksessä / 2023

	Ratkaisuehdotus	Ratkaistava asia tai tavoite, johon ratkaisuehdotus liittyy	Huomioit
6	Etätyötilojen rakentaminen ja vuokraaminen (I vaihe toteutuu jo v 2023)	Tavoite: työllisyyden tukeminen	Lisäksi voi olla muita mahdollisia kunnan tiloja, esim. kouluja, joita voisi hyödyntää tähän tarkoitukseen
7	Some/markkinointiin osaava ja aktiivinen tekijä (esim. lukiolaisten hyödyntäminen)	Tavoite: Merikarvian kunnan markkinoinnin tulisi olla näkyvää ja erottuvaa	
8	Rakennetaan kuntaan uusia vuokra-asuntoja ARA-rahoituksella (n. 15 kpl)	Ratkaistava asia: kuntaan tarvitaan lisää asuntoja	Laajemmin: mitä tukea on mahdollista tarjota, jotta nuoret pääsisivät lähelle kouluun ja ehkä palaisivat asumaan Merikarvialle? Esimerkkinä korkeakoulupolkujen viitoittaminen jo toiselta asteelta (opintopolut)
9	Kunta ja yritykset tarjoaisivat jo opiskeluiden aikana nuorille työharjoittelupaikkoja mahdollisuuksien mukaan	Ratkaistava asia: miten nuoret saadaan jäämään paikkakunnalle?	
10	Uusien asuntojen rakentaminen ja teollisuustoimitilojen rakentaminen koko kunnan alue huomioiden sekä teollisuustonttien kauppa	Toive, että investointeja tehtäisiin koko kunnan alueelle, ei ainoastaan kirkonkylälle	

6. **Etätyötilojen rakentaminen ja vuokraaminen** – kunnanvirastolla on nyt tiloja etätyöntekijöille. Ne ovat aktiivisessa käytössä ja myös lisätiloille on tarvetta. Asiaa kehitetään edelleen - uusi kalustussuunnitelma kaikille vuokrattaville tiloille on tehty Verkostosta vetovoimaa-hankkeen toimesta kahdella erilaisella budjetilla, mutta toteutustavan valinnasta ei ole vielä päätöstä. Tilat on nyt kalustettu peruskalustein.

7. **Some/markkinointiin osaava ja aktiivinen tekijä**

Somemarkkinointi on laajentunut ja muuntunut kunnassa koko ajan sen aloittamisesta lähtien. Käytössä olevien somekanavien määrä lisääntyy, käyttäjämäärät kasvaa ja sisältö noudattelee aikaisempaa enemmän kunnan lakisääteisiä viestintä- ja tiedotustehtäviä kevyempää sisältöä unohtamatta. Seuraajia on nyt laskentatavasta riippuen 15 000 -20 000. Sisältöä tuotetaan päivittäin.

Mukana viestinnässä on seuraavat some-kanavat, Discord, Nuorten Merikarvia, Visit Merikarvia / Facebook, LinkedIn, Instagram ja Youtube

Kunnan viestintään on tehty laajasti uudistuksia vuoden 2024 aikana. Näistä tärkeimpinä verkkosivujen voimakas kehittäminen, STT:n uutishuoneen aktiivinen käyttöönotto, messuosallistumiset, Kehittämispäällikön osallistumiset KuntaMarkkinoille ja KuntaTV:hen vuosittain ajankohtaisilla puheenvuoroilla ja hänen osallistumisensa kansainvälisiin tapahtumiin (Lontoo – Global Diplomatic Forum). Lisäksi verkkosivuille alettiin valmistella kielikäännöksiä, jotka toteutuu 2025.

8. **Uusia asuntoja (ARA 15 kpl) n 1,5 -2,0 miljoonaa euroa €** - rahoittajaneuvottelut käynnistyivät 2023 ja niitä on jatkettu 2024. Päätöksiä ei vielä ole.
9. **Kunta ja yritykset tarjoavat jo opiskeluiden aikana nuorille työharjoittelupaikkoja mahdollisuuksien mukaan**

Verkostosta vetovoimaa-hanke on toteuttanut videokampanjan, jonka avulla tavoitetta on edistetty. Lisäksi kesätyö-konseptia on kehitetty siten, että kunta ottaa harjoittelijoita aina mahdollisuuksien mukaan myös loma-ajan ulkopuolella. Kunta tukee taloudellisesti yritysten lisäksi myös muita organisaatioita, kuten seurakuntaa ja yhdistyksiä. Toimintamallia on toteutettu jo pitkään, mutta sen toteutustapaa kehitetään jatkuvasti. Nyt kaikki dokumentaatio on sähköistä – myös englanniksi ja tälle vuodelle on ehdotettu työhaastattelujen järjestämistä kaikille hakijoille. Tämä toteutetaan, mikäli resurssi tähän löytyy. Hakemukset voi jättää suoraan verkkosivuille ja maksatus toteutuu toimitettujen dokumenttien perusteella. <https://merikarvia.fi/tyo-ja-yrittaminen/tyollisyyspalvelut/nuorten-kesatyo/> Lisäksi kunta on itse järjestänyt Rekrytointimessuja ja osallistunut toisten järjestämiin. Yhteistyötä on tehty Tour4Youth ja InterProFinland-hankkeiden kanssa, he tukevat erityisesti kansainvälisen taustan kuntalaisten työllistymistä. Myös uusia toimintamalleja maakunnassa olevien oppilaitosten kanssa alettiin suunnitella yhteistyössä oppilaitosten edustajien kanssa.

10. **Tavoitteeksi asetettiin rakentaa ns. kovan rahan asuntoja n 5-6 m € arvosta** -> mieluusti yksityisesti investoiden. Yritystiloja toivottiin rakennettavan 1 - 2 miljoonalla eurolla. Kunta on valmis investoimaan tämän omaan taseeseen, tai kuntaomisteisen vuokrausyhtiön taseeseen. Muuttoliikettä rantatien länsipuolelle on tuettu vapaa-ajan asuntojen muuttamisessa vakituiseen asuinkäyttöön.

RatkaisuTori-kansalaiskeskustelun merkittävimmät kehittämishaasteet

Projektissa on kohdattu haasteita, kuten osallistumisharha, jossa tietyt yhteiskuntaryhmät osallistuvat aktiivisemmin. Kaikkia kuntalaisia ei ole onnistuttu kutsumaan mukaan toimivaan tietoteknisistä haasteista johtuen. Tämä voi vääristää lopputuloksia. Tavoitteena on myös olla johdattelematta osallistujien mielipiteitä, tähän päädytään hyvin helposti. Myös käsillä olevan tiedon/datan puolueettomuuteen tulee kiinnittää suurta huomiota. Tarkoituksena on edistää aitoa faktoihin perustuvaa rehellistä keskustelua niin pitkälle kuin se on mahdollista.

Lisää tietoa RatkaisuTori-toiminnasta ja sen taustoista löytyy täältä:

1. Vuoden 2023 – RatkaisuTori-toiminnan loppuraportti koskien vuoden 2024 talousarviosuunnittelua: <https://merikarvia.fi/wp-content/uploads/2024/04/HANKKEEN-LOPPURAPORTTI.pdf>
2. Koonti RatkaisuTori-kehittämisen tärkeimmistä materiaaleista <https://merikarvia.fi/ratkaisutori-kuntalaispaneelitoiminta/>